

การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ในการประเมินหลักสูตร
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Application of the concept of Outcome-Based Education
in Curriculum Evaluation of PhD Program,
Curriculum and Instruction, Mahasarakham University

นิโลบล สัจจินพรม¹ และ จิระพร ชะโน^{2*}

Nilobon Sujinpram¹ and Jiraporn Chano^{2*}

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*ผู้ประสานงาน: jiraporn.j@msu.ac.th

¹ Master's degree student , Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor Doctor, Department of Curriculum and Instruction ,
Faculty of Education Mahasarakham University

* Corresponding Author: jiraporn.j@msu.ac.th

(Received: 2024-05-03; Revised: 2024-05-29; Accepted: 2024-10-14)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ประยุกต์ใช้การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ 2) วิเคราะห์จุดแข็ง และจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นิสิต บัณฑิต และผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 24 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ผลการวิจัยพบว่า หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน จุดแข็ง คือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) จุดที่สามารถพัฒนาได้ คือ พิจารณาแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

พันธกิจ ของคณะและมหาวิทยาลัย หลักการที่ 2 การขยายโอกาสและสนับสนุนความสำเร็จ จุดแข็ง คือ ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชิงรุกทุกรายวิชา จุดที่สามารถพัฒนาได้ คือ พิจารณากำหนดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา และมอบหมายรายวิชาที่เป็นหลักในการพัฒนาทักษะเหล่านั้น หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูง จุดแข็ง คือ หลักสูตรมีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น มีการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ จุดที่สามารถพัฒนาได้ พิจารณากำหนดเกณฑ์ และวิธีการประเมินการบรรลุ/ไม่บรรลุ PLOs หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ จุดแข็ง คือ หลักสูตรมีการทำ Curriculum mapping ที่แสดงให้เห็นถึงการผลัดดัน PLOs ของรายวิชาต่างๆ จุดที่สามารถพัฒนาได้ คือ แต่ละรายวิชาพิจารณาสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (CLOs) และแจ้งไปยังผู้เรียน

คำสำคัญ การประเมินหลักสูตร เครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์

Abstract

This research was qualitative research. The objectives of this research were to 1) evaluate the Doctor of Philosophy program in Curriculum and Instruction at Mahasarakham University, which applied outcome-based education, and 2) analyzed the strengths and areas for improvement of the program. Data was collected using document analysis and interviews with 24 informants, including the program administrators, instructors, students, graduates, and employers of the graduates. Data analysis was conducted using content analysis and presented according to the principles of outcome-based education. The research findings revealed the following: Principle 1: clarity of focus strength - the expected learning outcomes of the program align with the Thailand Qualification Framework (TQF), area for improvement: the program should consider aligning its expected learning outcomes with the vision and mission of the faculty and university. Principle 2: expand opportunity strength - active learning was integrated into every course, area for improvement: the program should identify lifelong learning skills required for graduates and designate core courses to develop these skills. Principle 3: high expectations strength - the program included

supplementary activities such as research workshops and opportunities for publishing research both nationally and internationally, area for improvement: establish criteria and methods for assessing the achievement/non-achievement of Program Learning Outcomes (PLOs). Principle 4: design down strength - the program utilized curriculum mapping to demonstrate the promotion of PLOs across different courses, area for improvement: each course should create and communicate its Course Learning Outcomes (CLOs) and the methods for assessing them to the students.

Keywords : Curriculum Evaluation, AUN-QA, Outcome-Based Education

บทนำ

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการควบคุมคุณภาพและการประกันคุณภาพของการศึกษา (ขวลิต ชูกำแพง, 2551) เพื่อให้ตอบสนองความต้องการและแนวโน้มของตลาดแรงงาน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอยู่เสมอ โดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตรทุกปี การศึกษา และนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเป็นระยะๆ อย่างน้อยตามรอบระยะเวลาของหลักสูตรหรือทศวรรษ 5 ปี (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558)

ซึ่งในปัจจุบันมีรูปแบบการประเมินหลักสูตรที่หลากหลาย เช่น รูปแบบปุ๋ยของเทคนิค, รูปแบบไทม์ไลน์, แบบจำลองของเวลส์, รูปแบบของสเตก และรูปแบบของโพรวิส จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินหลักสูตรที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน คือรูปแบบ CIPP Model ที่มาจากแนวคิดของ Stufflebeam ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้ CIPP model ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model (ประจักษ์ น้อยเหนือ และคณะ, 2566) การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (มาเรียม นิลพันธุ์, 2560) การประเมินผลโครงการต้นแบบตำบลพันดี ตำบลแม่พริก อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง (ธวัชชัย ปินเครือ, 2563) และบทเรียนการดำเนินงานตามนโยบายดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 7 (ราณี วงศ์คงเดช, 2564) จะเห็นว่า มีงานวิจัยที่นำรูปแบบ CIPP Model ไปใช้ในการประเมินหลักสูตรการศึกษา

ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา รวมถึงการประเมินโครงการอื่นๆ ผู้วิจัย เห็นว่า แนวทางการประเมินรูปแบบนี้ มีการนำไปใช้ในรูปแบบที่หลากหลายมากเกินไป และผลการประเมินหลักสูตรจะให้ข้อมูลในเชิงปริมาณเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งความมุ่งหมายในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบจุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาวิธีการประเมินหลักสูตรแนวใหม่ ที่คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยมีการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทุกคน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดผลลัพธ์ที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ เมื่อสิ้นสุดประสบการณ์การเรียนรู้ จากนั้นจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผลให้เหมาะสมกับแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ มีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน 2) การขยายโอกาสและสนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ 3) ความคาดหวังสูงสำหรับทุกคนที่จะประสบความสำเร็จ และ 4) การออกแบบการสอนย้อนกลับ (Spady, 1994) ซึ่งหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ก็ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ในการพัฒนาหลักสูตร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Asean University Network; AUN) เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ให้ความสำคัญในการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีการพัฒนารูปแบบการประเมิน Asean University Network Quality Assurance (AUN-QA) ซึ่งเป็นระบบการรับรองคุณภาพและมาตรฐานระดับหลักสูตร เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล เกณฑ์ AUN-QA สร้างบนพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตร ที่จัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (ASEAN University Network, 2020)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรที่ใช้การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ยังมีค่อนข้างน้อย และยังไม่มีผู้ศึกษารูปแบบที่ชัดเจนในการประเมินหลักสูตรที่จัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ และเนื่องจากรูปแบบการประเมิน AUN-QA เป็นเกณฑ์ที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนาหลักสูตรที่จัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการประเมินหลักสูตรที่ประยุกต์ใช้การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ โดยนำเกณฑ์ AUN-QA มาเป็นเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2564) ที่ประยุกต์ใช้การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์

ในการประเมินหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์ AUN-QA

หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน

สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.7

3.1, 3.6 , 4.5

หลักการที่ 2 การขยายโอกาสและสนับสนุน

ความสำเร็จสอดคล้องกับเกณฑ์ข้อ 2.6, 3.2, 3.3, 3.4

3.5, 4.2, 4.3, 4.6, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7

5.8, 6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.6

7.7, 7.8, 7.9, 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5

หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูง

สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อ 1.5, 4.4, 4.7, 6.4, 6.6

หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ

สอดคล้องกับเกณฑ์ข้อ 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 4.1

ผลการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. จุดแข็งของหลักสูตร
2. จุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ผ่านการพิจารณา และเห็นชอบการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตามเอกสารรับรองหมายเลข 483-536/2566 มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กรอบที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap analysis) และการสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ช่องว่าง (Gap analysis) เป็นการวิเคราะห์หาความแตกต่างระหว่างงานที่หลักสูตรดำเนินการในปัจจุบันกับเป้าหมายที่เกณฑ์ AUN-QA กำหนด จะทำให้ทราบว่า มีสิ่งใดบ้างที่ปัจจุบันหลักสูตรยังไม่ได้ดำเนินการ หรือดำเนินการไม่สอดคล้องตามที่เกณฑ์กำหนด (Gaps) เพื่อนำไปสู่การวางแผนปรับปรุงพัฒนา เพื่อลดช่องว่าง จนสามารถดำเนินการตามเกณฑ์ได้ทั้งหมด การดำเนินการวิเคราะห์ช่องว่าง มีขั้นตอน ดังนี้

1) วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA เพื่อให้ทราบสิ่งที่เกณฑ์ต้องการให้หลักสูตรดำเนินการ

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร (หลักสูตร ป.ร.ด. หลักสูตร และการสอน ฉบับ พ.ศ. 2564, มคอ.2, มคอ.3, มคอ.5 และ มคอ.7) และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการในปัจจุบัน

3) วิเคราะห์ข้อมูล และระบุสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการตามเกณฑ์ (จุดแข็ง) และสิ่งที่หลักสูตรยังไม่ได้ดำเนินการตามที่เกณฑ์กำหนด (จุดที่สามารถพัฒนาได้)

2. การวิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA ที่สอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA ที่สอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ เพื่อให้ทราบว่าความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA แต่ละข้อ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ข้อใด แล้วนำเสนอผลการประเมินหลักสูตรตามหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ 4 ประการ โดยกำหนดให้หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน (Clarity of focus) แทนด้วย CF หลักการที่ 2 การขยายโอกาสและสนับสนุนความสำเร็จ (Expand opportunity) แทนด้วย EO หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูง (High expectation) แทนด้วย HE หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ (Design down) แทนด้วย DD หลังจากนั้น ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA และผู้วิจัยทำการปรับปรุงตาม

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลการวิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 8 เกณฑ์ ซึ่งมีเกณฑ์ย่อย จำนวน 53 ข้อ ที่สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA ที่สอดคล้องกับหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์

เกณฑ์	วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์	หลักการของ OBE
เกณฑ์ที่ 1 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1.1 มีการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักผลการเรียนรู้ โดยผลการเรียนรู้ที่กำหนดขึ้นมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัย และมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพ	CF
	1.2 หลักสูตรแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยมีการออกแบบและได้รับการจัดรูปแบบอย่างเหมาะสม	CF
	1.3 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั่วไป และ 2) ผลลัพธ์การเรียนรู้เฉพาะทาง	CF
	1.4 มีการรวบรวมความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและนำมาสะท้อนให้เห็นในผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	CF
	1.5 ผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อสำเร็จการศึกษา	HE
เกณฑ์ที่ 2 โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา	2.1 ข้อกำหนดของโปรแกรมและหลักสูตรทั้งหมด มีข้อมูลที่ครอบคลุม เป็นปัจจุบันและพร้อมใช้งาน รวมถึงมีการสื่อสารไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด	CF
	2.2 การออกแบบหลักสูตรเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้	DD
	2.3 การออกแบบหลักสูตรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้นำเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาออกแบบหลักสูตร	DD
	2.4 การดำเนินการของหลักสูตร แต่ละรายวิชามีส่วนช่วยใน การบรรลุผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังไว้อย่างชัดเจน	DD
	2.5 หลักสูตรมีโครงสร้างรายวิชาที่มีการจัดลำดับวิชาอย่างเป็นระบบและเหมาะสม และมีการบูรณาการซึ่งกันและกัน	DD

เกณฑ์	วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์	หลักการ ของ OBE
	2.6 หลักสูตรมีตัวเลือกสำหรับผู้เรียนในการเลือกเรียนวิชาบังคับ และวิชาเลือก	EO
	2.7 มีการทบทวนหลักสูตรเป็นระยะ ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรมีความทันสมัย เป็นปัจจุบันและมีความเกี่ยวข้องกับภาคการทำงาน	CF
เกณฑ์ที่ 3 แนวทาง การเรียน การสอน	3.1 ปรัชญาการศึกษามีความชัดเจนและมีการสื่อสารไปถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นในกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนด้วย	CF
	3.2 มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้	EO
	3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างเต็มที่ และมีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active learning)	EO
	3.4 มีกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักวิธีแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต	EO
	3.5 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ปลูกฝังให้ผู้เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ การคิดค้นนวัตกรรมและแนวคิดแบบผู้ประกอบการ	EO
	3.6 กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ตอบ โจทย์ความต้องการของภาคการทำงาน และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	CF
เกณฑ์ที่ 4 การประเมิน ผู้เรียน	4.1 มีวิธีการประเมินผู้เรียนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องกันอย่าง สร้างสรรค์ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์การ เรียนรู้	DD
	4.2 มีนโยบายการประเมินผลและการอุทธรณ์ผลการประเมินที่มีความชัดเจน และมีการสื่อสารไปยังผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอ	EO
	4.3 มีมาตรฐานและขั้นตอนการประเมินผลผู้เรียน สำหรับติดตามความก้าวหน้า ของผู้เรียนและการสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนที่ชัดเจน มีการสื่อสารไปยัง ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและนำไปใช้อย่างสม่ำเสมอ	EO
	4.4 มีวิธีการประเมินผลที่ครอบคลุมระบบการให้คะแนน ระยะเวลาการประเมิน การกำหนดเกณฑ์การประเมิน การกระจายค่าน้ำหนักการประเมิน และการ ตัดเกรดที่มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และยุติธรรมในการประเมินผล	HE
	4.5 มีวิธีการประเมินเพื่อวัดผลสำเร็จของผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่มี ความชัดเจน	CF

เกณฑ์	วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์	หลักการ ของ OBE
	4.6 มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผลผู้เรียน ในเวลาที่เหมาะสมเพื่อช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	EO
	4.7 การประเมินผลของผู้เรียนและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง มีการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของอุตสาหกรรม. และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	HE
เกณฑ์ที่ 5 บุคลากรสาย วิชาการ	5.1 มีการวางแผนบุคลากรสายวิชาการ ที่ดำเนินการอย่างเหมาะสมเพื่อให้มีความพร้อมและคุณภาพของบุคลากรสายวิชาการที่เพียงพอเพื่อรองรับการจัดการศึกษา การวิจัย และการบริการ	EO
	5.2 มีการวัดและติดตามตรวจสอบปริมาณงานของบุคลากรสายวิชาการ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวิจัย และการบริการ	EO
	5.3 มีการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายวิชาการ การประเมินผล และสื่อสารให้ทราบ	EO
	5.4 มีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่และมอบหมายงานให้กับบุคลากรสายวิชาการ ที่มีความเหมาะสมกับคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความถนัด	EO
	5.5 มีการเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรสายวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีความเหมาะสมตามระบบคุณธรรม ที่สอดคล้องกับงานด้านการศึกษา การวิจัย และการบริการทางวิชาการ	EO
	5.6 มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากรสายวิชาการอย่างชัดเจน โดยพิจารณาจากจรรยาบรรณทางวิชาชีพและเสรีภาพทางวิชาการ และมีการสื่อสารให้รับทราบ	EO
	5.7 มีการกำหนดและวางแผนความต้องการในการฝึกอบรมและพัฒนาของบุคลากรสายวิชาการอย่างเป็นระบบ และมีการดำเนินกิจกรรมด้านการฝึกอบรมและพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการที่กำหนดไว้	EO
	5.8 มีการบริหารจัดการผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงระบบการให้รางวัลและการยกย่อง ที่มาจากการประเมินคุณภาพด้านการเรียนการสอน และการวิจัย	EO
เกณฑ์ที่ 6	6.1 มีการกำหนดนโยบายการรับผู้เรียน เกณฑ์การรับเข้าเรียน และขั้นตอนการ	

เกณฑ์	วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์	หลักการ ของ OBE
การบริการ และ ช่วยเหลือ ผู้เรียน	รับเข้าเรียนไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน รวมถึงมีการสื่อสารและเผยแพร่อย่าง เป็นปัจจุบัน	EO
	6.2 การบริการสนับสนุนทางด้านวิชาการและที่ไม่ใช่ทางวิชาการ มีการวางแผน งานทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้การบริการสนับสนุนงานด้านการสอน การวิจัยและการบริการวิชาการมีคุณภาพ	EO
	6.3 มีระบบติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ และการตรวจสอบ ภาระการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพียงพอ และมีการบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ โดยมี การให้ข้อมูลย้อนกลับและข้อเสนอแนะ แก่ผู้เรียนและดำเนินการแก้ไข ข้อบกพร่องได้ทันเวลาที่	EO
	6.4 มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร การเข้าแข่งขันของผู้เรียน และการบริการช่วยเหลือ ผู้เรียนด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน	HE
	6.5 มีการกำหนดสมรรถนะ และความสามารถของบุคลากรสายสนับสนุนที่ ชัดเจน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการให้บริการผู้เรียน มีการ กำหนดวิธีการประเมินผลที่มีความชัดเจน	EO
	6.6 มีการประเมินผลการให้บริการและช่วยเหลือผู้เรียน โดยมีการเทียบเคียง สมรรถนะ และมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	HE
เกณฑ์ที่ 7	7.1 มีทรัพยากรทางกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินการหลักสูตร	EO
สิ่งอำนวยความสะดวก และ โครงสร้าง พื้นฐาน	7.2 มีห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และเครื่องมือในห้องปฏิบัติการที่มีความทันสมัย พร้อมใช้งาน และสามารถปรับใช้ได้มีประสิทธิภาพ	EO
	7.3 มีการจัดเตรียมห้องสมุดดิจิทัลเพื่อตอบสนองความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	EO
	7.4 มีการติดตั้งระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของ บุคลากร และผู้เรียน	EO
	7.5 มหาวิทยาลัยมีการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์และระบบ เครือข่ายที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และมีประสิทธิภาพสูงในพื้นที่มหาวิทยาลัย ซึ่งช่วยให้ชุมชนในวิทยาเขตสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการเรียนการสอน การวิจัย การบริการและการบริหารงานได้อย่าง	EO

เกณฑ์	วิเคราะห์ความต้องการของเกณฑ์	หลักการ ของ OBE
ประสิทธิภาพ	7.6 มีการกำหนดและดำเนินงานตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพและความปลอดภัย รวมถึงในการเข้าถึงสำหรับผู้ที่มีความต้องการพิเศษ	EO
	7.7 มหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการศึกษ การวิจัย คุณภาพชีวิตส่วนบุคคล และสังคม	EO
	7.8 มีการกำหนดสมรรถนะของบุคลากรสายสนับสนุนที่ทำหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อตรวจสอบว่าบุคลากรสายสนับสนุนมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	EO
	7.9 สิ่งอำนวยความสะดวก ได้รับการประเมินและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	EO
	7.9 สิ่งอำนวยความสะดวก ได้รับการประเมินและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	EO
เกณฑ์ที่ 8 ผลผลิตและ ผลลัพธ์	8.1 มีระบบการกำกับติดตาม และเทียบเคียงสมรรถนะ ในเรื่องอัตราการจบ การศึกษา การออกกลางคัน และเวลาเฉลี่ยในการจบการศึกษา	EO
	8.2 มีระบบการกำกับติดตาม และเทียบเคียงสมรรถนะ ในเรื่องอัตราการมีงานทำ การเป็นผู้ประกอบการ และการเรียนต่อของผู้เรียน	EO
	8.3 มีระบบการกำกับติดตาม และเทียบเคียงสมรรถนะในการดำเนินงานวิจัยของ บุคลากร สายวิชาการ และผู้เรียน ที่สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	EO
	8.4 มีระบบกำกับติดตามเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของ หลักสูตร ตามเป้าหมายที่มีการจัดตั้งและกำหนดขึ้น	EO
	8.5 มีระบบการกำกับติดตาม และเทียบเคียงสมรรถนะ ระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร	EO

3. การวางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากต้องการกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความมุ่งหมายของการวิจัย จึงเลือกเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยผู้วิจัยตั้งใจเลือกผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อจำกัดในด้านความสะดวกในการให้ข้อมูลของบางท่าน ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดได้ ดังนั้น จึงได้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สะดวกและพร้อมให้ข้อมูลเท่านั้น มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 5 กลุ่ม จำนวน 24 คน ดังนี้

- 1) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร จำนวน 2 คน
- 2) อาจารย์ผู้สอน จำนวน 3 คน
- 3) นิสิต ที่กำลังศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
ชั้นปีที่ 3 (เฉพาะนิสิตไทย) จำนวน 9 คน

4) บัณฑิต จำนวน 8 คน

5) ผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
- 2) แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน
- 3) แบบสัมภาษณ์นิสิต
- 4) แบบสัมภาษณ์บัณฑิต
- 5) แบบสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิต

โดยแบบสัมภาษณ์แต่ละฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ใช้การจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์

ตารางที่ 2 เกณฑ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่ม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล เกณฑ์	ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร	อาจารย์ ผู้สอน	นิสิต	บัณฑิต	ผู้ใช้บัณฑิต
ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	✓	✓			
โครงสร้างหลักสูตรและ เนื้อหา	✓	✓			
แนวทางการจัดการเรียน การสอน	✓	✓	✓	✓	
การประเมินผู้เรียน	✓	✓	✓	✓	
บุคลากรสายวิชาการ	✓	✓			

การบริการช่วยเหลือ ผู้เรียน	✓	✓	✓	✓
สิ่งอำนวยความสะดวก และโครงสร้างพื้นฐาน	✓		✓	✓
ผลผลิตและผลลัพธ์	✓	✓		✓

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร มีกระบวนการ ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์เกณฑ์ และข้อกำหนดของเกณฑ์ทั้งหมด
 2. เขียนโครงร่างประเด็นคำถามตามเกณฑ์การประเมิน
 3. วิเคราะห์ว่าข้อคำถามแต่ละข้อต้องเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มใด แล้วจัดกลุ่มข้อคำถามให้ตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
 4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามในการสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วนตามข้อกำหนดของเกณฑ์ และความถูกต้องเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
 5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
 - 5.1 ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต่ำกว่า 0.5 ผู้วิจัยตัดทิ้ง
 - 5.2 ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 คัดเลือกไว้ใช้
- พบว่า ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6-1.0 และ ผู้วิจัยทำการปรับแก้ไข ตามที่ผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำ เพื่อให้ข้อคำถามมีความชัดเจน และมีความเป็นปรนัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 4.1 ดำเนินการขอรับหนังสือจากงานวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์
- 4.2 เตรียมแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน
- 4.3 นัดหมาย วัน เวลา และสถานที่ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 4.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ (ระหว่างวันที่ 11 พ.ย. 2566 – 20 ธ.ค. 2566)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ทำให้ทราบสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการในปัจจุบัน แล้วนำมาเทียบกับความต้องการของเกณฑ์ AUN-QA จะทำให้ทราบว่าสิ่งใดที่หลักสูตรดำเนินการตามเกณฑ์ (จุดแข็ง) และสิ่งที่หลักสูตรยังไม่ได้ดำเนินการ หรือดำเนินการไม่สอดคล้องตามที่เกณฑ์กำหนด (จุดที่สามารถพัฒนาได้)

5.2 ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA จำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูล

5.3 ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการ 1) วิเคราะห์ Gap analysis ระหว่างข้อกำหนดของเกณฑ์ AUN-QA กับ สิ่งทีหลักสูตรดำเนินการ และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ ในการประเมินหลักสูตร และใช้เกณฑ์ AUN-QA มาเป็นเกณฑ์ในการประเมิน ได้ผลการประเมินหลักสูตร ซึ่งนำเสนอตามหลักการของการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน เป็นการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมิน และการดำเนินการของหลักสูตรทั้งหมด ตามหลักการที่ 1 หลักสูตรมีการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หลักสูตรมีการวิเคราะห์ความต้องการความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Voice of customer : VOCs) และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย PLO1 มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ PLO2 ประยุกต์ใช้ความรู้ทางหลักสูตรและการสอน PLO3 สามารถทำวิจัยทางหลักสูตรและการสอน PLO4 มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของตนเองและส่วนรวม PLO5 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

หลักสูตรกำหนดให้ PLOs ทุกข้อ มีรายวิชารับผิดชอบ ตามแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบ มาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา

1.2 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา หลักสูตรมีการจัดทำรายละเอียดของหลักสูตร (มคอ.2) ที่เป็นปัจจุบัน มีการจัดทำรายละเอียดของรายวิชาตามแบบ มคอ.3 และในทุกภาคการศึกษา จะมีการปรับปรุงการเรียนการสอนรายวิชาที่เปิดสอน โดยนำผลการประเมินรายวิชา และผลการทวน สอบ มาวางแผนปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงวิธีการวัดและประเมินเพื่อจะใช้สอนในภาคการศึกษาถัดไป

1.3 ด้านแนวทางการเรียนการสอน หลักสูตรมีการสื่อสารปรัชญาการศึกษาของ มหาวิทยาลัยกับอาจารย์และนิสิต อาจารย์ผู้สอนทุกรายวิชามีการวิเคราะห์ปรัชญาของมหาวิทยาลัย และมีบางรายวิชาได้นำปรัชญามหาวิทยาลัยมาออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น รายวิชา นวัตกรรมหลักสูตร

หลักการที่ 2 การขยายโอกาสและสนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 มิติที่สำคัญ คือ เวลา วิธีการและรูปแบบ หลักการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติงาน และการเข้าถึงการจัดโครงสร้างหลักสูตร ตามหลักการที่ 2 หลักสูตรมีการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา หลักสูตรมีการเปิดแผนการเรียน 2 แผนการเรียน คือ แบบ 1.1 ทำวิทยานิพนธ์อย่างเดียว และ แบบ 2.1 ศึกษาวิชาและทำวิทยานิพนธ์

2.2 ด้านแนวทางการเรียนการสอน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอน โดยผู้เรียนสามารถให้ข้อเสนอแนะ ว่าควรจะมีกิจกรรมการเรียนรู้ หรือประเมินผลอย่างไร และหลักสูตรกำหนดให้ทุกรายวิชา มีการจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active learning)

2.3 ด้านการประเมินผู้เรียน ทุกรายวิชา มีแนวทางการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้ บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและวัตถุประสงค์การเรียนการสอน แต่ละรายวิชา มีการให้ข้อมูล ป้อนกลับกับผู้เรียนที่หลากหลายตามลักษณะของรายวิชาและข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ 1) การให้ข้อมูล ย้อนกลับในลักษณะคะแนน 2) การให้ข้อเสนอแนะออนไลน์ 3) การให้ข้อเสนอแนะหลังจากที่ผู้เรียน นำเสนอผลงาน เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษา หลักสูตรจะให้ผู้เรียนทำการประเมินรายวิชา ประเมินผู้สอน โดยผู้เรียนสามารถให้ข้อเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนของแต่ละวิชาได้ และผู้สอนสามารถนำ ผลการประเมินดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงการสอน

2.4 ด้านบุคลากรสายวิชาการ คณะและหลักสูตรมีการบริหารและพัฒนาอาจารย์ โดย หลักสูตรมีการส่งเสริมให้อาจารย์เพิ่มพูนความรู้ การสนับสนุนการศึกษาต่อ การฝึกอบรม ดูงาน

วิชาการ การประชุมทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ คณะมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติการ คณะศึกษาศาสตร์มีนโยบายให้อาจารย์เข้ารับการพัฒนาดตนเองตามหัวข้อที่สนใจ โดยใช้งบประมาณที่คณะสนับสนุนปีละ 7,000 บาท/คน หรือพัฒนาหัวข้อการวิจัย โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณได้จากคณะในการทำวิจัย

2.5 ด้านการบริการและช่วยเหลือผู้เรียน หลักสูตรมีนโยบายการรับผู้เรียน โดยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา และต้องสอบผ่านการคัดเลือก มีการประชาสัมพันธ์ ทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย เว็บไซต์ของคณะ ประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย ทางเพจของคณะ และทางไลน์ ในระดับหลักสูตรมีโครงการสนับสนุนให้นิสิตพัฒนาดตนเอง เช่น โครงการพานิสิตไปนำเสนองานวิชาการที่ต่างประเทศ หลักสูตรมีการกำหนดระบบกลไกการดำเนินการช่วยเหลือ กำกับติดตาม ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยให้นิสิตแต่ละคนทำปฏิทินการทำงาน การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา การรายงานความก้าวหน้าของงาน และอาจารย์ที่ปรึกษารายงานความก้าวหน้าของนิสิตในฐานข้อมูลที่จัดไว้

2.6 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า ห้องสมุดเล็กเกินไป เมื่อเทียบกับจำนวนนิสิต ห้องเรียนยังไม่เพียงพอ และยังไม่มีห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตร คณะมีการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ คณะใช้ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย (MSU Library) สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นฐานข้อมูลให้นิสิต สามารถศึกษาค้นคว้า E-book , E-journal ได้ มีบริการยืม-คืน หนังสือ และต่ออายุผ่านทางออนไลน์ หลักสูตรสามารถแจ้งความประสงค์ในการสั่งซื้อหนังสือที่จำเป็นไปยังสำนักวิทยบริการ และคณะมีการจัดอบรมการสืบค้นข้อมูล การเขียนบรรณานุกรม การทำระบบ I-thesis เป็นกิจกรรมที่สนับสนุนการเรียนการสอนและการทำวิจัย

2.7 ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ หลักสูตรมีการดำเนินงาน เรื่องอัตราการคงอยู่ อัตราการออกกลางคัน และอัตราการสำเร็จการศึกษา และตรวจสอบการตีพิมพ์วิทยานิพนธ์ ผู้ที่เข้าศึกษามีงานทำอยู่แล้ว และเมื่อสำเร็จการศึกษาจะกลับไปปฏิบัติงานที่เดิม ดังนั้น อัตราการได้งานทำของนิสิตหลังสำเร็จการศึกษาของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100 หลักสูตรมีการกำหนดคุณภาพการตีพิมพ์บทความวิจัย การศึกษาค้นคว้าอิสระ และวิทยานิพนธ์ และมีการรายงานผลการดำเนินงาน

หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูงสำหรับทุกคนที่จะประสบความสำเร็จ เป็นการเพิ่มระดับความท้าทาย และยกระดับมาตรฐานของผลงานของผู้เรียนที่ยอมรับได้ ตามหลักการที่ 3 หลักสูตรมีการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หลักสูตรมีการกำหนดกลยุทธ์การสอน และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ (PLOs)

3.2 ด้านการประเมินผู้เรียน คณะและหลักสูตรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินผลนิสิต ในการให้ระดับคะแนน (เกรด) เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาสารคามว่าด้วยการศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2560

3.3 ด้านการบริการและช่วยเหลือผู้เรียน มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยมีการเชิญ นักวิชาการจากต่างประเทศมาสัมมนาหรือบรรยายแลกเปลี่ยน และมีการเข้าร่วมประชุมวิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ ในการนำเสนอผลงาน และนิสิตสามารถขอทุนในระดับมหาวิทยาลัยและในระดับชาติ

หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ เป็นการวางแผนหลักสูตร โดยเริ่มจากผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ แล้วจึงออกแบบการสอน และการวัดประเมินผลให้สอดคล้องกันตามหลักการที่ 4 หลักสูตร มีการดำเนินงานแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านโครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหา หลักสูตรมีการออกแบบหลักสูตรตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ โดยใช้ Backward Curriculum Design ด้วยการนำผลการวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ มากำหนด PLOs และกำหนดรายวิชา โดยมีเงื่อนไขว่า ทุก PLOs ต้องมีรายวิชารับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น รายวิชาที่รับผิดชอบ PLO 1 : มีจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยขั้นสูงทางหลักสูตรและการสอน และการวิจัยเชิงคุณภาพทางหลักสูตรและการสอน โครงสร้างรายวิชา มีการจัดลำดับอย่างเป็นระบบ โดยในการจัดลำดับรายวิชาของหลักสูตรจะมีการวิพากษ์หลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทีมนักวิชาการ

4.2 ด้านการประเมินผู้เรียน ในแต่ละรายวิชา อาจารย์ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลที่แตกต่างกัน เช่น 1) ประเมินจากการทดสอบ 2) การสังเกตพฤติกรรม 3) การลงมือปฏิบัติ การสืบค้น และนำเสนองาน 4) ชิ้นงาน 5) ประเมินตามสภาพจริง 6) ประเมินจากการสื่อสารโต้ตอบกับอาจารย์ กระบวนการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากผลการประเมินหลักสูตร ที่นำเสนอในแต่ละหลักการ ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ จุดแข็ง และจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ ที่สอดคล้องกับหลักการที่ 1

หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน	
จุดแข็ง	จุดที่สามารถพัฒนาได้
1) ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (PLOs) สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF)	1) พิจารณาแสดงผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของคณะและมหาวิทยาลัย
2) ทุกรายวิชามีส่วนในการผลักดันการบรรลุ PLOs	2) อาจารย์ผู้สอนพิจารณาวิเคราะห์และสร้าง ผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (CLOs) ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs)
3) หลักสูตรมีการกำหนด PLOs ของหลักสูตรที่มีทั้ง GLOs และ SLOs	3) หลักสูตรพิจารณากำหนดให้มี PLOs ของแผนการเรียน 1.1 และ 2.1
4) หลักสูตรมีการสำรวจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (VOCs)	4) พิจารณาเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และประเด็นที่จะสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
5) หลักสูตรมีการจัดทำ มคอ.2 และมคอ.3 ตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัย และมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรผ่านเว็บไซต์ และเพจของคณะ	4) พิจารณาเพิ่มช่องทางการสื่อสาร และประเด็นที่จะสื่อสารต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ให้มีความครบถ้วนและมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มากขึ้น
6) หลักสูตรมีวิธีการทบทวนหลักสูตรอย่างชัดเจนและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	
7) มหาวิทยาลัยมีการกำหนดปรัชญาการศึกษา และมีรายวิชาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สะท้อนปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัย	

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ ที่สอดคล้องกับหลักการที่ 2

หลักการที่ 2 การขยายโอกาสและสนับสนุนความสำเร็จ	
จุดแข็ง	จุดที่สามารถพัฒนาได้
1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรม และผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่ตนเองสนใจ	1) พิจารณาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในรายวิชาที่ตนเองสนใจ
2) ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) ทุกรายวิชา โดยเน้นการนำเสนอและอภิปราย	2) แต่ละรายวิชาพิจารณากิจกรรมการเรียนการสอนเชิงรุก ที่สอดคล้องกับการบรรลุ CLOs และเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการเรียนรู้
3) อาจารย์ผู้สอนมีการสื่อสารแนวทางการประเมินไปยังผู้เรียน และมีนโยบายการอุดหนุนผลการประเมินที่ชัดเจนและมีการนำไปใช้อย่างเหมาะสม	3) หลักสูตรพิจารณากำหนดทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องการของผู้สำเร็จการศึกษา และมอบหมายรายวิชาที่เป็นหลักในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4) อาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชามีการให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย ในเวลาที่เหมาะสม	4) มหาวิทยาลัยพิจารณากำหนดสูตรคำนวณภาระงานสอนของอาจารย์ และใช้เหมือนกันทุกหลักสูตร
5) คณะและหลักสูตรมีระบบการบริหารและพัฒนาอาจารย์	5) พิจารณาอัตรากำลังอาจารย์ด้านหลักสูตรและการสอน ที่จะควบคุมวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตต่างประเทศ
6) คณะและหลักสูตรมีงบประมาณในการพัฒนาตนเองของบุคลากรสายวิชาการ และมีการกำกับติดตามผลการพัฒนาตนเองของบุคลากร	6) พิจารณาหาคู่แข่ง เพื่อเรียนรู้วิธีการดำเนินงานและนำมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของหลักสูตร
7) คณะและหลักสูตรมีการยกย่องชื่นชมบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น ทางเว็บไซต์ และเพจของคณะ	7) พิจารณากำกับติดตามความสามารถของบัณฑิตที่ได้รับแล้วนำไปทำให้ตนเองทำงานได้ดีขึ้น
8) หลักสูตรมีการสนับสนุนทางด้านวิชาการกับผู้เรียน โดยมีการสอนปรับพื้นฐานให้กับนิสิตที่ไม่ได้จบปริญญาโทในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน หรือสาขาที่เกี่ยวข้องโดยตรง และนิสิตต่างชาติจะได้รับการฝึกอบรมภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
9) หลักสูตรมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในการติดตามความก้าวหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิต	

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ ที่สอดคล้องกับหลักการ 3

หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูง	
จุดแข็ง	จุดที่สามารถพัฒนาได้
1) หลักสูตรมีการกำหนดกลยุทธ์การสอน และวิธีการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้	1) พิจารณากำหนดเกณฑ์ และวิธีการประเมินการบรรลุ/ไม่บรรลุ PLOs
2) มีกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น มีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านการวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ การส่งเสริมสนับสนุนทุนวิจัย และทุนเผยแพร่ตีพิมพ์ระดับนานาชาติ มีโครงการพัฒนาศักยภาพนิสิต เพื่อการประชุมวิชาการระดับนานาชาติและการศึกษาดูงานต่างประเทศ	2) หลักสูตรพิจารณากิจกรรมส่งเสริมนิสิตเข้าแข่งขัน เพื่อเติมเต็มให้บัณฑิตบรรลุ PLOs

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ ที่สอดคล้องกับหลักการ 4

หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ	
จุดแข็ง	จุดที่สามารถพัฒนาได้
1) หลักสูตรมีการนำความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาออกแบบหลักสูตร เช่น นำความต้องการของผู้เรียนมาจัดลำดับเนื้อหารายวิชาใหม่	1) แต่ละรายวิชาพิจารณาสร้าง CLOs และแจ้ง CLOs และวิธีการวัด CLOs ไปยังผู้เรียน
2) หลักสูตรมีการทำ Curriculum mapping ที่แสดงให้เห็นถึงการผลักดัน PLOs ของรายวิชาต่าง/ๆ	2) พิจารณากำหนดวิธีการวัดประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับการบรรลุ PLOs ของหลักสูตร และการบรรลุ CLOs ของรายวิชา
3) หลักสูตรมีการลำดับรายวิชาอย่างเป็นระบบ โดยมีการวิพากษ์หลักสูตร	
4) หลักสูตรมีการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย	

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ในการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) และเกณฑ์ AUN-QA เป็นเกณฑ์ในการประเมินหลักสูตร จากการสรุปผลการวิจัย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

จุดแข็งของหลักสูตร

หลักการที่ 2 การขยายโอกาสเพื่อสนับสนุนความสำเร็จ: หลักสูตรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีวิธีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน มีระบบบริหารและพัฒนาอาจารย์ที่มีคุณภาพ และมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ฐานข้อมูล E-book, E-journal และ E-thesis รวมถึงการสนับสนุนให้นิสิตสามารถสั่งซื้อหนังสือที่จำเป็นในการทำวิจัย ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความทุ่มเทและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของหลักสูตร ทั้งในด้านการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของนิสิต การมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและการสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานวิจัยช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงศักยภาพและสร้างผลงานที่มีคุณภาพ

หลักการที่ 3 ความคาดหวังสูงสำหรับทุกคนที่จะประสบความสำเร็จ: หลักสูตรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาและความสามารถของนิสิตให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาดูงานในต่างประเทศเป็นสิ่งที่ดีเยี่ยม ไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มประสบการณ์และทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังช่วยเปิดโลกทัศน์และสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างประเทศให้กับนิสิตอีกด้วย

จุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร

หลักการที่ 1 การมุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ที่ชัดเจน: หลักสูตรควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ และให้แต่ละรายวิชาวิเคราะห์และสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (CLOs) ที่ชัดเจน และสื่อสารให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน หลักสูตรจำเป็นต้องมีการวางแผนและการสื่อสารที่ชัดเจน มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ จะช่วยให้คณาจารย์เข้าใจและสามารถนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ดังที่ (สมเกียรติ อินทสิงห์ และคณะ, 2565) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ในแต่ละรายวิชาให้เชื่อมโยงกับ CLOs ของรายวิชา โดยกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนรู้อย่างตื่นตัว และเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย แล้วจึงคิดสรรวิธีการวัดและประเมินผลที่ หลากหลายเพื่อช่วยพัฒนาและสะท้อนความสำเร็จของผู้เรียนตาม CLOs ของรายวิชา ที่กำหนดไว้

หลักการที่ 4 การออกแบบการสอนย้อนกลับ: หลักสูตรควรใช้การออกแบบการสอนย้อนกลับ (Backward Design) โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและออกแบบการสอนและการประเมินผลเพื่อสนับสนุนการบรรลุผลลัพท์นั้น ดังที่ (ฐิติมา ญาณวงษา และคณะ, 2564) ได้กล่าวว่า ในการออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้จะตั้งต้นจากวิสัยทัศน์และพันธกิจของสถาบันไปสู่วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร และระดับรายวิชา นำผลลัพธ์การเรียนรู้มาออกแบบรายวิชา วางแผนการสอน วิธีการสอน และการประเมินในระดับต่างๆ โดยคำนึงถึงการเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตรกับรายวิชา

จากผลการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ พบว่า ผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาริดา หิมอะด้า (2561) และ เถลิงพร เต้าตะโร (2561) ที่ศึกษาการประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต ซึ่งทั้งสองงานวิจัยได้ใช้เกณฑ์ AUN-QA ในการวิจัยประเมินหลักสูตร ทำให้ได้ทราบจุดแข็งและจุดที่สามารถพัฒนาได้ของหลักสูตร และ Pramono et al (2018) ได้ศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาตามมาตรฐาน AUN-QA มีการนำเกณฑ์ AUN-QA มาประยุกต์ในการวิจัยโดย มีการอธิบายและวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างทรัพยากรด้านวิชาการ กับ มาตรฐานการประกันคุณภาพระดับเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และมีการวิเคราะห์กลยุทธ์ของการพัฒนาคุณภาพของมหาวิทยาลัย ตามเกณฑ์ AUN-QA ทำให้มีกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลายประการ เช่น การปรับโครงสร้างการบริหารทรัพยากรบุคคลผ่านการศึกษา และการฝึกอบรม และ ปรับโครงสร้างระบบธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yusof et al (2017) ที่ได้ศึกษาการดำเนินการจัดการศึกษาตามผลลัพธ์ ในหลักสูตรการบัญชีในระดับอุดมศึกษา โดยได้นำการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์มาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร และตรวจสอบความสำเร็จ และความท้าทายในการนำการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ไปปฏิบัติ ดำเนินการโดยตรวจสอบแบบจำลองหลักการ 4 ประการของการจัดการศึกษาตามผลลัพธ์ ได้มีการอธิบายคำจำกัด

ความและรายการตัวอย่างที่เหมาะสมกับคำอธิบายแต่ละข้อ ดังต่อไปนี้ 1) ความชัดเจนของสิ่งที่สนใจ ตัวอย่างเช่น การให้คำอธิบายที่ชัดเจนตั้งแต่ต้นภาคการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินการของหลักสูตร และกลยุทธ์การประเมินผล 2) การขยายโอกาส ตัวอย่างเช่น ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ช่วยเพิ่มโอกาสให้นักเรียนทำงานได้ดีขึ้น และได้รับโอกาสในการแสดงทักษะของตนเองผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย 3) ความคาดหวังสูง ตัวอย่างเช่น ให้แบบจำลองหรือตัวอย่างของงานที่มีอรรถประโยชน์ที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความคาดหวังของรายวิชา 4) การออกแบบย้อนกลับ ตัวอย่างเช่น เนื้อหาของหลักสูตรมีความชัดเจนและรัดกุม มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการประเมินหลักสูตร ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้ที่เกี่ยวข้อง พิจารณานำผลการวิจัยไปใช้ ควรดำเนินการร่วมกันทั้งหลักสูตร โดยพิจารณาต่อยอดจุดแข็งของหลักสูตร และนำจุดที่สามารถพัฒนาได้ ไปพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ และควรมีการติดตามผลของการปรับปรุงหลักสูตร

1) วิเคราะห์เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่าง PLOs ของหลักสูตรกับทุกรายวิชาในหลักสูตร

2) วิเคราะห์และสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ของรายวิชา (CLOs) ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชาและผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (PLOs) และกำหนดวิธีการวัดประเมินผู้เรียนให้สอดคล้องกับการบรรลุ PLOs ของหลักสูตร และการบรรลุ CLOs ของรายวิชา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การต่อยอดงานวิจัยครั้งนี้ ผู้ที่สนใจในการศึกษาสามารถนำแนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ มาประยุกต์ใช้ในการประเมินหลักสูตร โดยใช้เกณฑ์ AUN-QA เป็นเกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดและซับซ้อน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกต้อง ผู้วิจัยจำเป็นต้องทำความเข้าใจและศึกษาเกณฑ์อย่างละเอียด และรวบรวมเอกสารจำนวนมากเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และควรมีการวิเคราะห์ความพร้อมของหลักสูตร หลักสูตรที่จะประเมินตามแนวทางนี้ ควรเป็นหลักสูตรที่มีการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์มาแล้วระยะหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและบุคลากรทุกคนควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์และมีความพร้อมในการประเมิน และยินดีที่จะให้ข้อมูลเพื่อให้การประเมินเป็นไปด้วยความคล่องตัวมาก

ยิ่งขึ้น และทำให้ได้ผลการประเมินหลักสูตรที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ.2558*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตร*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐิติมา ญาณะวงษา, สมเกียรติ อินทสิงห์, สุนีย์ เงินยวง และ น้ำผึ้ง อินทะเนตร. (2564). หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์: แนวทางใหม่สำหรับหลักสูตรอุดมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 15(2), 279-291.
- เกลิงพร เต้าตะโร, สุธานี บุญญาพิทักษ์, และ วัลลยา ธรรมอภิบาล อินทนิล. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินทางการศึกษา (4 ปี) โดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพ ระดับหลักสูตร (AUN-QA). *AL-NUR JOURNAL OF GRADUATE SCHOOL*, 13(24), 149-164.
- ธวัชชัย ปินเครือ. (2563). การประเมินผลโครงการต้นแบบตำบลพันธุ์ ตำบลแม่พริก อำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง. *วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน*, 6(2), 83-97.
- ประจักษ์ น้อยเหนือ, ศราวุธ รัตนปัญญา และ สุชารัตน์ ดิสขำ. (2566). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์*, 8(2), 1-13.
- พาริดา หิมะด้า. (2561). การประเมินหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินโดยประยุกต์ใช้เกณฑ์การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร AUN – QA. *วารสารอัล-ฮิมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 8(15), 77-100.
- มาเรียม นิลพันธุ์, อรพิน สิริสัมพันธ์, วิสาข์ จิตวัตร, วิสูตร โพธิ์เงิน และ อธิกมาส มากจ้อย. (2560). การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal*, 10(2), 1198-1216.

- ราณี วงศ์คงเดช, ดร.ณิ พ่วงพรพิทักษ์ และ อติสร วงศ์คงเดช. (2564). บทเรียนการดำเนินงานตามนโยบายดูแลสุขภาพผู้สูงอายุระยะยาว เขตสุขภาพที่ 7. 10(1), 142-154.
- สมเกียรติ อินทสิงห์, กนกวรรณ อังกลสิทธิ์, ปริญญา หอมสุวรรณ, พิศณุ รอดโกมล และชัยสิทธิ์วิริยะชาญไพร (2565). การออกแบบหลักสูตรวิชาชีพครูตามแนวคิดการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 16(2), 120-134.
- ASEAN University Network. (2020). *The Guide to AUN-QA Assessment at Programme Level Version 4.0*. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Pramono, S. E., Solikhah, B., Widayanti, D. V., & Yulianto, A. (2018). Strategy to Improve Quality of Higher Education Institution Based on AUN-QA Standard. *International Journal for Innovation Education and Research*, 6(9), 141-152.
- Spady, W. G. (1994). *Outcome-Based Education: Critical Issues and Answers*. Arlington: American Association of School Administrators.
- Yusof, R., Othman, N., Norwani, N. M., Ahmad, N. L. B., & Jalil, N. B. A. (2017). Implementation of outcome-based education (OBE) in accounting programme in higher education. *Academic Research Business Social Science*, 7(6), 1186-1200.